

Ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету

Ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, сондай-ақ заңмен қорғалатын жеке және іскерлік тәртіптегі мәліметтерді қорғау осы бағытта әкімшілік, ұйымдастырушылық, тәрбиелік және құқықтық сипаттағы тиісті шаралар жүйесін іске асыруды көздейтін кешенді міндет болып табылады.

Қазіргі кезеңде әртүрлі деңгейдегі білім беру ұйымдарының оқу-білім беру қызметінде қашықтықтан цифрлық технологияларды пайдалану жағдайында ақпараттық қауіпсіздік, білім беру платформаларының мүмкіндіктерін, оқыту құралдары мен әдістерін заңды пайдалану мәселелері өте өзекті болып табылады.

Білім беру процесіне қатысушылар өз кезегінде қолданылатын білім беру платформаларының мүмкіндіктеріне, ұйымдастыру регламентіне, **ЖОО Жарғысының** негізгі ережелеріне және қойылатын құқықтық талаптарға сәйкес қашықтықтан оқытудың техникалық құралдарын, әдістері мен технологияларын қолдану сипаты мен тәртібі туралы нақты түсінікке ие болуы керек.

Соңғы уақыттағы оқиғалар тиісті білім беру ұйымдарында бөгде адамдардың қашықтықтан білім беру платформалары негізінде өткізілетін оқу сабақтарын, таныстыру және тәрбиелік сипаттағы іс-шараларды өткізу процесіне рұқсатсыз құқыққа қайшы араласудың жеке фактілерін көрсетеді. Сонымен қатар, мұндай фактілер осы платформалардың құрылымында адамгершілікке жат, деструктивті және құқыққа қайшы мазмұндағы ақпаратты орналастырумен қатар жүреді.

Осыған байланысты, **Еуразия гуманитарлық институтының** басшылығы мен профессорлар-оқытушылар құрамы оқу процесінің міндеттерін шешу үшін қолайлы жағдайлар жасауға, білім беру қызметінің барлық қатысушыларының ақпараттық ресурстар мен технологияларды қауіпсіз пайдалану негіздерін қамтамасыз етуге ұмтыла және күш-жігерін көрсете отырып, осы үрдістерге, олардың теріс әсеріне қатысты студенттік қоғамдастықтың назарын аударады және олардың дамуына елеулі алаңдаушылық білдіреді.

Студенттердің мұндай әрекеттерді моральдық-адамгершілік және этикалық мазмұн, болашақ мамандардың кәсіби құзыреттіліктерін бұзу тұрғысынан жасауға жол бермеу қажеттілігін сезінумен қатар, олардың заңсыздығы мен қоғамдық қауіптілігіне назар аударған жөн.

ҚР қолданыстағы салалық заңнамасы осы құқыққа қайшы әрекеттерді жасағаны үшін заңды жауапкершіліктің түрлі тетіктерін қолдану мүмкіндігін қарастырады. Бұл жағдайда **азаматтық-құқықтық, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік шаралары туралы** айтылып отыр.

Жалпы заңды жауапкершілікке және, атап айтқанда, қылмыстық жауапкершілікке тарту әлеуетті құқық бұзушылар үшін, оның ішінде ұзақ мерзімді сипаттағы, олардың жеке құқықтары мен бостандықтарын айыруға немесе айтарлықтай шектеуге байланысты теріс салдарға әкеп соғады. Білім беру процесінің барлық қатысушылары физиологиялық және жас өлшемдеріне байланысты қарастырылып отырған әрекеттерді жасағаны үшін толық көлемде құқықтық жауапкершілікке тартылатынын атап өткен жөн. Осы негіздерде заңды жауапкершіліктің жалпы жасы - 16 жас, сондықтан студенттер қауымдастығының, әр білім алушының жеке-жеке кәсіби құзіреттіліктерді, жеке тұлғаның үйлесімді дамуы, белсенді азаматтық ұстанымды қалыптастыру бойынша мақсатты бағытталған жұмыс жүргізу қажеттілігі және қарастырылып отырған заңсыз әрекеттерді жасауға жол бермеу туралы ұғынуы өте маңызды.

Заңды жауапкершіліктің негізгі түрлері

Қылмыстық жауапкершілік шаралары (ҚР Қылмыстық кодексі 2014ж).

205-бап. Ақпаратқа, ақпараттық жүйеге немесе телекоммуникациялар желісіне құқыққа сыйымсыз қол жеткізу

1. Электрондық жеткізгіштегі заңмен қорғалатын ақпаратқа, ақпараттық жүйеге немесе телекоммуникациялар желісіне азаматтардың немесе ұйымдардың құқықтары мен заңды мүдделерін не қоғамның немесе мемлекеттің заңмен қорғалатын мүдделерін елеулі түрде бұзуға әкеп соққан қасақана құқыққа сыйымсыз қол жеткізу –

белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан екі жылға дейінгі мерзімге айыра отырып немесе онсыз, бір жүз алпыс айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салуға не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына не бір жүз алпыс сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тартуға не қырық тәулікке дейінгі мерзімге қамаққа алуға жазаланады.

2. Ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымның аса маңызды объектілеріне қатысты жасалған дәл сол іс-әрекет –

белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан екі жылға дейінгі мерзімге айыра отырып немесе онсыз, екі жүз айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салуға не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына не екі жүз сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тартуға не елу тәулікке дейінгі мерзімге қамаққа алуға жазаланады.

3. Осы баптың бірінші немесе екінші бөліктерінде көзделген, абайсызда ауыр зардаптарға әкеп соққан іс-әрекеттер –

белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан үш жылға дейінгі мерзімге айыра отырып немесе онсыз, екі мың айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салуға не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына не алты жүз сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тартуға не екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығын шектеуге не сол мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

256-бап. Терроризмді насихаттау немесе терроризм актісін жасауға жария түрде шақыру

1. Терроризмді насихаттау немесе терроризм актісін жасауға жария түрде шақыру, сол сияқты көрсетілген мазмұндағы материалдарды тарату мақсатында дайындау, сақтау немесе тарату –

мүлкі тәркіленіп, бес жылдан тоғыз жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

2. Адам өзінің қызмет бабын пайдалана отырып не қоғамдық бірлестік лидері жасаған не бұқаралық ақпарат құралдары немесе телекоммуникациялар желілері пайдаланыла отырып жасалған не адамдар тобы немесе алдын ала сөз байласу арқылы адамдар тобы жасаған, оның ішінде шетелдік көздерден алынған қаражат пайдаланыла отырып жасалған дәл сол іс-әрекеттер –

мүлкі тәркіленіп, жеті жылдан он екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

31-бап. Порнографиялық материалдарды немесе заттарды заңсыз тарату

Порнографиялық материалдарды немесе заттарды тарату немесе жарнамалау мақсатында оларды заңсыз дайындау, тарату, жарнамалау, сол сияқты порнографиялық сипаттағы баспа басылымдарын, кино- немесе бейнематериалдарды, бейнелерді немесе өзге де заттарды заңсыз алып өту немесе олармен сауда жасау –

мүлкі тәркіленіп немесе онсыз, екі мың айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салуға не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына не алты жүз сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тартуға не екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығын шектеуге не сол мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

312-бап. Кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдарды немесе заттарды дайындау және олардың айналымы не оларды порнографиялық сипаттағы ойын-сауық іс-шараларына қатысу үшін тарту

1. Кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдарды немесе заттарды тарату, жария көрсету немесе жарнамалау мақсатында дайындау, сақтау немесе Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасы арқылы алып өту не тарату, жария көрсету немесе жарнамалау – **мүлкі тәркіленіп, үш жылдан алты жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.**

2. Он сегіз жасқа толған адамның кәмелетке толмағандарды порнографиялық сипаттағы материалдарды және (немесе) заттарды дайындауға модельдер немесе актерлер ретінде, сол сияқты порнографиялық сипаттағы ойын-сауық іс-шараларына орындаушылар ретінде қатысу үшін тартуы – **мүлкі тәркіленіп, бес жылдан он жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.**

3. Осы баптың бірінші немесе екінші бөліктерінде көзделген, мынадай:

1) ата-ана, педагог не кәмелетке толмаған адамды тәрбиелеу жөніндегі міндеттер Қазақстан Республикасының заңымен жүктелген өзге адам жасаған;

2) көрінеу жас балаға қатысты жасалған;

3) алдын ала сөз байласу арқылы адамдар тобы немесе қылмыстық топ жасаған;

4) бірнеше рет жасалған іс-әрекеттер –

мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, он жылдан он бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

**Әкімшілік жауапкершілік шаралары.
(Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодекс 2014ж.)**

434-бап. Ұсақ бұзақылық

1. Ұсақ бұзақылық, яғни қоғамдық орындарда былапыт сөйлеу, жеке тұлғаларға қорлап тиісу, тұрғын үй-жайларды қорлау және айналасындағыларға сыйламаушылықты білдіретін, қоғамдық тәртіпті және жеке тұлғалардың тыныштығын бұзатын басқа да осындай әрекеттер

–

бес айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салуға не он тәулікке дейінгі мерзімге әкімшілік қамаққа алуға әкеп соғады.

2. Осы баптың бірінші бөлігінде көзделген, әкімшілік жаза қолданылғаннан кейін бір жыл ішінде қайталап жасалған әрекеттер – **он бес тәулікке дейінгі мерзімге әкімшілік қамаққа алуға әкеп соғады.**

3. Осы баптың екінші бөлігінде көзделген, осы Кодекстің 50-бабының екінші бөлігіне сәйкес әкімшілік қамаққа алу қолданылмайтын адамдар жасаған әрекеттер –

жиырма айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салуға әкеп соғады.

446-бап. Эротикалық мазмұндағы өнімдерді жарнамалау

Эротикалық мазмұндағы өнімді осы мақсаттар үшін бөлінбеген орындарда сату, тарату немесе жарнамалау –

эротикалық мазмұндағы өнім тәркілене отырып, жеке тұлғаларға жиырма айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салуға әкеп соғады.

Назарларыңызға рахмет!!!